

Za kulturnu emisiju RTV Vojvodine „5kazanje“ koja se prikazuje dvanaest godina mnogi kažu da ne bi ni postojala da nije njenog autora, Bore Otića, rodom iz Đurđeva, koji tako dobro razume mentalitet Vojvodine i Vojvođana. Prošle, 2015., Bora Otić je u knjizi „Šorom, sredom“ (Prometej, Novi Sad) ispričao 37 priča o ljudima, događajima, naravima i navikama Bačvana, Banaćana i po kojeg Sremca, o stvarnim (ali ne malim) ljudima i istorijskim činjenicama i njihovim sudbinama. Ne može se ništa bolje i lepše izmisliti od onoga što život namesti. Sve priče počinju od jedne ideje na koju se „lepi“ hiljade asocijacija koje funkcionalno objašnjavaju suštinu početne ideje. Ponekad pisac i odluta, ali onda se vrati i pokaže da ništa slučajno nije spomenuto, i da se sve, poput puzzle uklapa u ono što je želeo da kaže i što je bila početna zamisao. Kod njega su reči kao slike. Umeju da izmame po neki osmeh i po neku suzu.

„Šorom, sredom“ je prisećanje na jedno ne tako davno vreme, koje su predstavnici generacije 55+ doživeli. Oni nešto mlađi mogu da se vrata sećanjem u neki vikend, ili dane letnjeg i zimskog raspusta koje su proveli kod deda, tetki ili nekog svog na selu. Oni najmlađi nemaju ničeg sličnog da se sećaju, ali iz ovih priča mogu najviše da ušićare i možda jednog dana pokušaju nešto od toga da vrata u vidu egzotične turističke ponude. Možda im se ovaj život iz priča i dopadne toliko da požele za sebe jedan salaš i život baš kao što je to na stranicama ove knjige opisano. Ova knjiga može da bude dobar putokaz za to.

„Šorom, sredom“ je knjiga koja se brzo pročita, a onda dugo, dugo isčitava, jer uvek nešto zaostane što je vredno pažnje, a što se u prvom čitanju propustilo. A tu je i taj neodoljivi jedinstveno bačko-banatski-sremački jezik, kojim gospodin Otić perfektno vlada, neprevodljiv ni na jedan drugi, i zato svi mi sa ovih prostora, koji govorimo srpski, hrvatski, bošnjački, crnogorski, imamo privilegiju da u njemu uživamo. Posebno bogatstvo čini rečnik na kraju knjige, koji daje objašnjenje za bezmalo tri stotine lokalizama.

Bora Otić je ispičao priču o biciklu koji su „stariji ljudi koristili ko poslednji oslonac u životu, koji ih nikada iznevero nije: kud oni tu i on, klaj-klaj, lagano i svugde stignu. Gde ga ostave tu ih i sačeka; lopovšaga ondak nije bilo ko sad, biciklovi nisu u sobama noćivali ko danas“; o bunaru „koji je kadgod bio ko frižider, na pola puta do vode spuštalo se sve ono što može na toplom da se pokvari“ i koji je „ako su komšije bile složne, bio na brazdi, ako je vredelo tu kopati zbog žile. Upola je manje bilo troška, a voda ne udara u glavu ko vino, trošila se racionalno i s poštovanjem“; o snegu koji kad „naveje čestito i zatrpa sve vagaše, šarampove, jamure i razore, ova Naša Ravnica postane još ravnija i pravija, tepsija je tada od nje grbavija! Još ako se namesti da i sunce sine, nema kome oči ne zasuze, što od bljeska što od miline, od volje mu!“; o golubnjaku, a ne golubarniku, i „golubijoj medicini koje je bilo u svakoj kući“; o pisaljki koja je nekada imala srce, a narod dušu, i sve što smo ondak pisali bilo kratko i istinito... Opisivao je i

„dolazak proleća koji se merio po kobasicama koje vise o pajanti. Što je manje kobasica na tavanu - proleće je sve bliže. Još sigurniji znak da je zima gotova je švargla. Očla švargla-očla i zima, govorilo se“.

Posebno su dirljive priče o ljudima, kao što je Braša, „koji je za školu imao bakandže pet brojeva veće i svi su znali kad ide šorom, vuče noge da mu ne spadnu cipele što klamću“; pa o deda Branku koji ima ravno sto godina i skoro polak od sto prve. Nije mrdo iz Sentomaša, sem kad je moro. Kad se zaratilo, isterali ga u munkaše, a kad je omatorio, išo je sam lekaru, mučila ga prostata. Ni od jednog ni od drugog ništa lepo nije zapamtio“; o čika Duci, poslednjem somborskom fijakeristi, o majstor Savi Madžarici iz Sombora, o svojoj Majci.

Otić namerno apostrofira vreme kojeg smo se stideli „pred kraj starog milenijuma kada je bilo sramota u sobi prostirati krpice, dudara je smrdela, jedna mangula je vredela koliko i jedna pašteta, narodne nošnje ni folkloriši nisu nosili, na fijakerima je bilo s tri prsta prašine, konje su angleri odavno Italijanima prodali, a fijakeriste su pamtili samo sede glave, mladež ih je znala po Jagri, po „Molim vas ne psujte...“ i onoj fraj vožnji „za dušu Riđanu“ onom što je „kasao, zastao, s dušom se rastao“, a danas za stvarima iz tog vremena, kredencima, nahtkasnama, lampama – petrolejkama, raznim avanima i ručnim mlinovima vlada prava pomama.

O vremenu kada se triput na dan kuvalo da ručak, večera budu vrući i da se puše na astalu; ko nije imao bar petoro dece taj se zdravo stidio; kada su „ljudi bili vredniji, promoćurniji i kanda malko svesniji nego danas“; kada „nije bilo pašteta, viršli, parizera i te mačje 'rane što je ljudima prodajedu. Svaka kuća je imala zalihe za sebe i da im još malko ostane, ako ustreba; kada je greota bilo ići po prašini obuven. To su radili samo oni koji se ne razumu u prašinu“; kada je bilo „tol'ko'ladno da ni suze nisu tele napolje iz oka!“

„Šorom, sredom“ je knjiga koju ako niste čitali treba da pročitate, jer ako je ne pročitate – pogrešićete. Kako god zvučala, to nije isprazna nostalgija za vremenom kojeg više nema, već istorijska čitanka u kojoj se ne opisuju ratovi i ne spominju godine, već ljudi i njihove ćudi, svakodnevnica u kojoj je živeo „običan“ (čitaj pošten) svet. I sve šta je pisac želeo da kaže ovim pričama, rekao je. Sve što bismo dodali rečenom, bilo bi suvišno, jer „Šorom, sredom“ je najbolja knjiga ikad, napisana na ovu temu.